

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy
w następującym składzie :

Przewodniczący - Sędzia SO Andrzej Dyrda

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 lutego 2014 r. w Gliwicach

sprawy z powództwa D. Ł. (Ł.)

przeciwko A. Z. (Z.) i M. Z. (Z.)

o ustalenie ojcostwa

na skutek zażalenia powoda

na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych zawarte w pkt 4 wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 29 października 2013 r., sygn. akt III RC 267/13

postanawia :

oddalić zażalenie.

SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Rozstrzygnięciem zawartym punkcie 4 wyroku z dnia 29 października 2013r. Sąd Rejonowy w Raciborzu odstąpił od obciążania stron kosztami postępowania na podstawie art. 102 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie wniósł powód zarzucając naruszenie przepisów postępowania polegające na przyjęciu, że zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony pozwalający na odstąpienie od obciążania pozwanych kosztami sądowymi, na które składa się kwota 240 zł tytułem wynagrodzenia.

Na tej podstawie wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów procesu w kwocie 240 zł względnie o uchylenie wyroku zaskarżonej części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wskazana regulacja prawna, jako przepis szczególny do wskazanego powyżej art. 98 k.p.c., winna być stosowana w wyjątkowych sytuacjach, na co zresztą wskazuje redakcja art. 102 k.p.c. Ocena, czy takie przesłanki wystąpiły powinna być zawsze dokonywana w całości okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73).

W doktrynie i orzecznictwie, jako okoliczności uzasadniający zastosowanie art. 102 k.p.c., wskazuje się te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Niemniej jednak, trudna sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi samodzielnej podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c.- od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony

przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 sierpnia 2012r., I ACa 316/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 sierpnia 2012r., I ACz 1178/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2012r., I ACz 961/12). Ocena tych okoliczności następuje z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

W niniejszym postępowaniu za zastosowaniem art. 102 k.p.c. przemawiają następujące okoliczności: przedmiot postępowania oraz postawa stron, w szczególności okoliczność zawarcia ugody, w której to strony zniosły wzajemne koszty postępowania. Pomimo, iż ugoda odnosiła się jedynie do ustalenia obowiązku alimentacyjnego, to jednak treść tej ugody stanowiła słuszną podstawę do uwzględnienia stanowiska stron w rozstrzygnięciu żądania o ustalenie ojcostwa. Tym samym to postawa stron, dała Sądowi Rejonowemu asumpt do wydania orzeczenia w zaskarżonej postaci.

Powyższe wskazuje jednoznacznie na istnienie okoliczności stwierdzających zasadność zastosowania art. 102 k.p.c. Jest to o tyle istotne, iż, jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012r. (III CZ 10/12), a następnie potwierdził w postanowieniu z dnia 23 maja 2012r. (III CZ 25/12), ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. (wskazana powyżej teza znajduje potwierdzenie także w następujących orzeczeniach: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012r., III CZ 17/12; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2012r., V CZ 2/12).

Niewątpliwie, wskazane powyżej stanowisko Sądu Najwyższego, ogranicza zakres rozpoznania zażalenia na postanowienie o kosztach procesu przez Sąd II instancji, a w konsekwencji „uszczupla” możliwość modyfikowania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia o kosztach opartych na podstawie art. 102 k.p.c. jedynie do przypadków, gdyż nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu byłoby rażąco niesprawiedliwe. Sąd meriti uzyskuje tym samym dużą autonomię w kształtowaniu tego rozstrzygnięcia. Dysponentem więc odmiennego uregulowania obowiązku poniesienia kosztów procesów, nawet jeżeli dany stan faktyczny, w ocenie Sądu II instancji dawałby podstawy do zastosowania reguły ogólnej, tj. art. 98 k.p.c., pozostaje Sąd I instancji, dopóki takie ukształtowanie rozstrzygnięcia o kosztach procesu nie jest rażąco niesprawiedliwe.

Sąd Okręgowy, nie doszukuje się rażącej niesprawiedliwości w zastosowaniu przez Sąd Rejonowy art. 102 k.p.c. Nadto brak „bezpośredniego” kontaktu Sądu II instancji ze stronami, co wynika z proceduralnego ukształtowania postępowania zażaleniowego, uniemożliwia dokładne zweryfikowanie ich postawy, i jakie, pozawerbalnie dostrzegalne czynniki, zdecydowały również o zastosowaniu art. 102 k.p.c. przez Sąd Rejonowy.

Mając na względzie wskazany powyżej zakres kognicji tego zażalenia, niemożliwość jednoznacznego wskazania tych okoliczności, nie może stanowić przesłanki do zakwalifikowania zaskarżonego rozstrzygnięcia jako rażąco niesprawiedliwe.

Z powołanych powyżej względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji, po myśli art. 385 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.